

Predplatná cena s „Vojtechom“ celoročná: 4 zl. 50 kr., pôlročná: 2 zl. 25 kr., samého „Vojtecha“ celoročná: 1 zl., pôlročná 50 kr., f poštovou dopravkou.

CYRILL a METHOD.

„Cyrill-Method“ vychádza každých osem dní; Vojtech ale len za mesiac raz. Predpláca sa u redaktora Štefana Rúčky v Trnave (potočná ulica číslo d. 264)

Katolícke Noviny pre Cirkev, Školu a Literatúru.

Číslo 36.

V Trnave dňa 4. decembra 1869.

Ročník XVI.

Príhlas Redakcie „Cyrilla-Methoda.“

K velactenému katolíckemu Obecenstvu Slovenskému.

Čitatelia naši predobre znajú pri jakých neblahých pomeroch cirkevných prevzali sme my pred rokom redakciu tohoto nášeho časopisu. Jahnáhle jediný náš cirkevný časopis „Cyrill a Method“ a „Vojtech“ roku 1866 prestal, zdalo sa že celý život katolíckej literatury u nás na vždy zaniknul. Po upadnutí jediného representanta katolíckej literatury, bolo pole toto, u nás ku zarmúčeniu spustlé a smutné. Cesty ku Sionu kvíľily, bo nebolo, kto by po nich kráčal. Za pokrmom duchovným lační nariekali, bo nebolo, kto by jim chleba bol lámal. —

V tejto literárnej pustote darmo sa ozývaly hlasy a túžby po vzkriesení života, po novo- vzkriesení časopisu cirk. Konečne po dvojročnej prestávke, prevzali sme my farchu redakcie cirkevného nášeho časopisu, ufajúc v Boha, že On nás v tejto našej trudnej a mozolnej práci posilňovať bude a nádej zakladajúc na podporu celého kat. Obecenstva. Pri počiatku ozývaly sa síce radostné hlasy nad z mrtvých vstánim „Cyrilla a Methoda,“ čo nám vždy viacej nádeje dodávalo, avšak sme boli žiaľbohu v nádeje tejto na podporu bolestne sklamaní, zostali sme takmer pri práci samotni. Na vzdor ale všetkého materialného i duchovného nedostatku, na vzdor samotnosti našej nezúfali sme, lež sme bojovali dľa chatrných síl našich za rozkvet cirkevného života v Národe; bránili sme všetko čo bolo nám Katolíkom svaté a prospesné. My sme bránili česť kat. duchovenstva v osobe napadnutého p. Dra Radlinského; my sme povzbudzovali mladé sily ku práci v duchu a smeru katolíckom; my sme naliehali a neprestajne kričali o uživotvorení spolku sv. Vojtecha; my sme jedným slovom všetko to konali, čo sme oproti Cirkvi a Národu konať mali, aby sme povedomie kresťansko-katolícke v našom Národe hájili a tým celú Cirkev v jej údoch chránili, a tak čistým svedomím povedať môžeme: „My sme Cirkvi kath. a slov. Národu nijak neuškodili.“ —

Avšak okolnosti a pomery nase zmenily sa v ostatnom čase podstatne. My sme naše presvedčenie vždy uprimno a jasno vyslovili v tom presvedčení, že aj oproti nám sa priam tak úprimno so všetkým a vo všetkom pokračovať bude. Medzitým nestalo sa tak. Spolok sv. Vojtecha už bol blízko svojeho uskutočnenia; vynajšli teda niekto zase nový spôsob uskutočnenie toto, odďalovať dokuď možno. Verejne sa totižto rozhlasuje: „že spolok ten je už potvrdený“, toto je len ale preto rozhlásené, ¹⁾ aby sme sa ticho držali. Nepriateľsky nám úmysel je tu veľmi jasný: „Pod ochraňou cirkevnej vrchnosti tajne odďalovať to čo sa verejne prehlasuje.“ —

Naša úloha je tiež jasná: „Aby sme my proti všetkej cirkevnej reakcie na stráži sľúc, cirkevným záležitosťam ku predu pomohli, aby sme hierarchicko vládne v Skalici vychádzať majúce „Katolícke Noviny“ kontrollovať mohli; aby sme pšenicu od pliev a kúkola vždy rozdelovali: aby sme naše ctené kath. Obecenstvo so všetkými časovými otázkami, od ktorýchžto prospešného rozrešenia závisí šťastná budúcnosť Cirkve, a nášho Národa —

¹⁾ Aby nám ústa zapchali.

— uprimne a bez obalu obosnaovali: pristávame na pobydnutie čelnejších našich cirkev-
ných Spisovateľov, na ďalšie pokračovanie a vydávanie „Cyrilla a Methoda“ aj v budúcom 1870 roku. A síce:
„Cyrill a Method“ bez „Vojtecha“ vychádzať bude na hárku štyri razy za mesiac. Ak sa hojný počet
predplatiteľov ku nám prihlasi, nuž bude vychádzať viacrazy v mesiaci.

Predplatná cena na celý rok je: 4 zl. r. č.

Na polroka: 2 zl. r. č.

Pre biednejších pp. kaplánov, klerikov, učiteľov, a občanov

Predplatná cena celoročná: 3 zl'

polročná: 1 zl. 50 kr. r. č. 1)

Pp. Sberateľom 10 predplatiteľov dáme jeden čestný výtisk.

Predpláca sa u nižedoloženého redaktora a vydávateľa.

S týmto Ohlasom našim dôverne sa obraciame k rodným Bratom našim a k celému slov. kath. Obecenstvu našmu v tej silnej viere a sladkej nádeje, že naše čisto katolícké snáhy najdú slušného a spravodlivého ocenenia, a vec naša najde verných priateľov a ochotných podporovateľov. S Bohom.

V Trnave, (potočná ulica číslo domu 264) dňa 1 decembra 1869.

Štefan Rúčka, redaktor a vydávateľ „Cyrilla Methoda.“

Dr. O. Radlinsky a Magyar Állam.

Rozpamäta sa naše veľactené kath. Obecenstvo z čísiel: 7, 8, 9, 15, a 16 nášho Cyrilla Methoda na onen na najvyšš urážlivý paškvil a utrhačný článok, ktorý maďarský za klerikálny sa vydávajúci časopis: „M. Állam“ v čísle 41-om ododňa 6 februára b. r. priniesol, a uverejnil proti osobe Dra. O. Radlinsky, i proti veškerému slov. kat. duchovenstvu zlobive namierený, ktorým infernalným článkom sa meno Dra O. Radlinského, jako nebezpečného pre krajinu panslava, rusa, a zradca Vlasti na pramier vystavuje, a vláda cirk. i svetská proti ňomu sa vyzýva, ba i česť veškerého slov. kat. duchovenstva potupne zľahčuje. Spomenuté 41 číslo M. Állam-u nakydalo celú kopu šprihanín a titulátúr panslavismu na dra O. Radlinského a vôbec na celé slov. kat. duchovenstvo a to za to aby len shnusilo v čase krajinských volieb všetkých našich slov. kandidátov za práva a slobodu ľudu vystúpivších. Na toľké šprihaniny, hnusné osočovania a zlobivé nápady M. Államu boli sme prinútení, áno pokladali sme to za našu svätú povinnosť, v čísle 7 a 8 „Cyrilla Methoda“ dôrazne odpovedať, a neohrozene brániť naše slov. auktority, našich Bratov v Kristu. Ani sám dr. O. R. neostal dlžný M. Államu. V Pešbudinských Vedomostach, v Cyrille Methode on sám (viď číslo 15 a 16) údatne bránil vlastnú česť

svoju, jako i česť národa nášho M. Államom zohavenú. Ba čo viac, za povinnosť katolícku držal i cestou právnou vyhľadavať slušné, a spravodlivé dostiučinenie za tyto úraždy M. Államové; nuž prinútený bol M. Államu tlačovú pravotu na krky zavesiť. Vyše polroka sa strojil Dr. O. R. k tomuto pressprocessu. Nabehal sa, napísal sa, kriku, lomu narobil až velice, naunoval svojho vyvoleného Obhájca v ejto veci až na zbyť; slovom zapodieval sa s M. Államom na toľko, že mu ani času nezbyvalo toho roku kroky robiť za spolok sv. „Vojtecha“ (iba čo „Provolanie“ svoje vydal (viď číslo 27 „Cyr. Meth.“) a predca dľa noho nepokračoval.) Konečne všetky možné pripravy k porotnému súdu tomuto byly urobené. Lehota na den 15 novembra určená — mesto porotného súdu — „Trnava“. — Obhajcovia z oboch strán pl. t. pp. Mudroň a Tynágel, — ustanovení. S napatostlou očekávalo Obecenstvo trnavského vidieku — vstupným zaopatrené, jako asi vypadne celé toto divadlo? Lež čo sa nestalo? Consortes M. Államu chytili sa politiky cirk. (a že vraj M. Állam neni klerikálny časopis!) — I medzi 10 a 15-ým novembrom z Pešti párnikom doleteli do Ostrihomu, dali sa do prosby, a docitovali pred mocnou berlow arcipastýrskou i dra O. Radlinského. A už o chvíľu z Pešti a Ostrihomu do Trnavy telegrafy dorazily: Dr. O. Radlinsky s M. Államom sa vraj vyrovnal a smeril.“ —

1) Na túto zmenu predplatnej ceny upozorňujeme veľctené kath. Obecenstvo. Red.

In illo tempore facti sunt amici, nam antea inimici erant.“ A to všetko preto, lebo vraj kath. kňaz praveho povolania má a musí mať ducha pravej lásky kresťanskej, debet habere spiritum ecclesiasticum, čoby mu i hneď proticirk. Noviny jakokolvek nagrobili a nadaly.

Čo ste Vy? Čože sme my kat. Slováci s tým vyhrali?

Jakýže bol výsledok toho? —

M. Állam v Ostrihome vyhral to, že obozretnou taktikou svojou zašanoval si útraty právne; vyhňul následkom zákonného trestu a presvedčil sa o tom, že veru naozaj je mocná tá berla biskupska; ona je v stave i rozdráženého mysle slov. kat. duchovenstva ukrotiť a uspokojiť, áno rozdvojené srdca obmäkčiť a úzkoprsiu ináč hrdinskosť daktorej z našich auktorít slov. na capart roztrieskať. M. Állam vyhral to, že jemu podobné časopisy budú nás napozatým aspoň smelšie napádať a obročiť.

Dr. O. Radlinsky vyhral sluby a concessie pre seba a slov. Katolíkov; totižto: stal sa radcom pl. t. p. generalného Vikára trnavského v záležitosti Vojtešskej; možno, že mu jeho pokorné srdce i červený pás vyzískalo; ba ešte i to, čo je hlavná vec — že nemusí hneď zkladať účty z posavadného svojho manipulovania fondu Vojtechovského, aspoň nemusí to robiť, nazdáva sa — pred národom, — keď sa nahňal do rukáva vlády cirk. ktorá nám na základ fondu tohoto ešte ani babky nedala. A v tomto hľa spočíva skvelá na oko jakási satisfakcia (?) — z M. Államu, ktorý nás slov. kath. kňazov tak velice bol urazil! Nuž a čože vyhrali slov. Katolíci pri príležitosti smerenia sa Dra O. R. s M. Államom? — Čujte národy! —

„Jeho kniežacka Svetlosť najdostojnejší Primáš a arcibiskup ostrih. p. Ján Šimor aby sa náš nádejný spolok sv. „Vojtecha“ čím skôr založiť mohol, vysokým svojim Pripisom ododňa 12 novembra b. r. pod číslom 4713 milostive nariadil a ustanovil: „žeby p. t. p. generalni Vikar trnavský poradiac sa s drom O. Radlinsky, farárom kútským v záležitosti Vojtešskej k porade predvolal 12 kňazov duchovnú správu vedúcich, — (teda v tejto porade nebudú mať miesta: učbár, kaplán, mnich, pensionista a laik?)

ktorýžto 12 údový Výbor má za úlohu: Pod predsedníctvom pl. t. p. generalného Vikára trnavského vypracovať stanovy spolku sv. Vojtecha na spôsob stanov svätostefanského, a tiež stanovy do Ostrihomu zaslať aby sa ony k ministerialnému potvrdeniu predostreť mohli.“ — — (Nuž a stanovy velb. šaštinského dekanátu neboly a neni sú dobré? Či to nesmeruje k tomu, aby sa vec odkladala? Bohdaj som bol zlým prorokom) D'alej p. Primaš na predlohu dra O. R. láskave privolil: aby vlb. p. Paveľ Blaho jednoročný kňaz a kaplán holičský v Skalici dočasne redigoval nový časopis cirk. pod názvom: „Katolícke Noviny“ — Tak hľa sme to čítali čierne na bielom! To ale neznamená, že svätovojtešský Spolok je potvrdený, jako to P. b. Vedomosti na čele čísla 93 mýlne udávajú.

Predca však voláme: Rozkývajte sa zvony (buriány) celého Slovenska! Zazvoňte slávu vo tri vrhy slávu za túto milosť kniežackú, ktorú Otec duchovní celého Uhorska slov. katolíkom, uprimným to deťom svojim láskave rozdáva, notabene — pred odchodom svojim do Ríma. — Bratia Rodáci! Netreba Vám žiadne zťažnosti v Ríme predkladať, žehnajte kroky Otca vášho milovaného, a prajte mu aby sa šťastne s hodnosťou kardinálskou domov navrátil a všetky veci vyrídil v prospech kath. Cirkve našej!

My síce si vysoko vážime naše auktority cirkevné; lež to zamlčať nemôžeme, že p. Primaš tieto concessie nerozdával nám slov. Katolíkom vtedy, kedy na stolec arcibiskupský zasadol, kedy totižto obyčajno sa milosti udelujú národom, lež udelil nám svoju milosť pred odchodom do Ríma, a možno, že keď Otca nášho doma nebude, záležitosť Vojtešska váhavým krokom do popredia pôjde. (Bohdaj by obava moja bola bezzákladná) Udelil nám P. Primaš milosť práve v čase vyrovnania sa Dra O. Radlinského s M. Államom, ktorý si možno konečne ešte i tu zásluhu osvoji, že nám vymôhol spolok Vojtešsky. —

Za spolok sv. Vojtecha mnoho právneho sa od r. 1857 porobile, popisalo, nepetitionovalo, už sa viac nemohlo porobiť, popísať a nepetitionovať. Neprajnici naši nám v obsiahnutí cieľa voždy v ceste

stáli posavaď tak, že sme boli v našom zápale na-
posledy prinútení narádzať: aby sa na budúci snem
cirk. do Ríma poslala ztíznoš a prosba za vyšme-
novaný spolok podpísaná od čo najviac kat. Slo-
vákov. (Za to sme v čiernej knihe zapísani.) A
hľa teraz, keď jakékoľvek spolky sa dovoľujú, keď
Cirkev naša si autonomiu vydobýja, keď smutné
časy v našej uhorskej krajine nastávajú, keď zkáza
mravov zaplavila svet, teraz — keď zlé knihy narušily
dobré mravy ľudu nášho a o všeobecnú dôveru pri-
pravily kath. duchovenstvo, keď nám cirk. snem v
Ríme zavítal, keď všetky národy majú spolky na
vydávanie dobrých náboženských knih, — keď nový zá-
kon o spolkovitosti je na dennom poriadku, —
teraz hľa čo všetko nevykonaly tieto prajné okolič-
nosti a pomery! — !! —

Čo všetko nám nevykonal vek slobody a rov-
nopravnosti!!! Vydobil nám veľký poklad! Milovaný
naš arcipastýr — priložil posvätnú ruku svojú k
založeniu spolku sv. Vojtecha a čo drahý Otec náš
pred odchodom do Ríma zanechal nám hrivňu,
(škoda že nie 10,000 na základ!) aby sme s ňou
tržili usilovne a aby sme ju neuložili do opasku;
aby sme veci svätej nedali zaspáť a zaležať kdesi
kamisi v kanceláriach cirk. pán Boh vie dokiaľ.

Čo teda treba nám robiť? Po prvé netreba
nám odkladať so zaležitou Vojtešskou tak, jako
sa odkladala tlačova pravota oproti M. Államu, no
treba sa nám chytiť za horúca do práce s chuťou
a vytrválosťou; treba poradiť hneď a hneď 12 slov.
kňazov za výborníkov a myslel bych, žeby veci
našej nemalo poslúžilo, jesli by sa i svetskí (laici)
do výboru zvolili; však jedná sa o katolícku nam
všetkým spoločnú vec. Po druhé treba pl. t. p.
drovi O. Radlinskému podať celú históriu o spolku
Vojtešskom — vydať počť z vladárstva, z mani-
pulovania fondu, a nečekať na príchod p. Primaša
z Rímu. A ponevác vec táto sverená je kancellar-
riam cirk., ponevác nie celý národ, (aspoň nie
predstavovatelia, representanti jeho — nie výbor
celý) ale iba p. Primaš zvolil budúceho redaktora
„kat. Novin“ na predlohu jednotlivca, (ktorý zdá sa
monopol s cirkevnými vecami a osobami sprovád-
zať, a ktorý si v redaktoroch sia v hnilych hruškách

prebiera,) — a ponevác nevie sa, kedy započne
tento nový orgán svoje operácie, a keď aj za-
počne, nuž do mecha vlády cirk. fúkať bude: z tej
pričiny já nižedoložený, na pobytutie čelnejších na-
ších cirk. Spisovateľov, odhodlal som sa i v bu-
dúcom 1870 roku redigovať „Cyrilla-Methoda“ bez
„Vojtecha.“

Len uctive prosím veľactené kat. Obecenstvo
slov. o láskavu priazeň, dôveru a všestrannú pomoc.

My musíme naozaj bdiieť a protidozierať, aby
vec Vojtechovská nijako už viac nezaspala, a sa ne-
odkladala, — z márných ohľadov pojediných jednot-
livcov do sv. Vída!

Štefan Ručka,
redaktor a vydávateľ „Cyrilla Methoda.“

Pro et contra.

(Zakončenie.)

Že národ slovensky ma málo i v samom du-
chovenskom stave vzdelancov, potrebám a pokroku
národa primeraných, a pestovateľov literatúry, toho
pričinou veľkou sú tiež tie nedostatky, ktoré pozor-
ujeme na okolnostach, v ktorých zväťša sa nachodia
professori, kapláni a klerici.

Professori v nektorých biskupstvách nemajú do-
statočné a dost čestné postavenie, jaké by im pri-
slúchalo: z čoho pochodí i subjektívne i objektívne
zaznanie a nevšimanie tak významného professor-
ského úradu; — nechť ku kathedre. Semeništa sú
obyčajne vo veľkých mestách, kde každé životné
haluzy sú drahé. Bohoslovecký professor strovi svo-
jich 600 zl. na hospodu, stravu a rúcho tak, že jestli
primerane stavu svojmu troví, nielen že si nič na
bok neodloží, no je rad, že neni dakde na čiernej
tabule.“ — Porovná-li seba s postavením dákeho
gymnasialného profesora, často vidí, že ľudia, ktorí
ani nepreštudovali sami vyššie gymnasia, — ktorí
od pisárskeho stolu prišli k professorskej kathedre,
majú po 800 alebo 900 zl. platu. Že toto nemile
musí účinkovať na profesora theologie, to každý
vidí, najmä tam, kde v dotyku s dákyim gymnasial-
ným profesorom od tohoto za menšej ceny považo-
vaný býva. — No i tamten nedostatok hmotný i
tento nedostatok mravný neklade profesora na rúže,
lež ho povzbudzuje, aby si lebo zaopatril bočné
dáke úradu, alebo hľadal cesty k fare pohodlnejšej

a výnosnejšej, nežli je professúra. Takto professúra není úradom k pestovaniu vedy. lež len stanovisko hmotného živobytia a prosriedok k dákej stanici von z professúry; — je čestnejšie a ľahšie postavenie nežli kaplána; ale s kaplanovaním ma ten istý cieľ, — faru. Professor jako professor mal by sa venovať štúdiám bez starostlivosti o časné živobytie, bez nedostatku prosriedkov k zaopatreniu si knih, bez túžby uľahčenia si života dakde na fare. Nech mi nik nepovie: že professor theologie, jakožto kňaz, vzorom má byť skrovnosti; lebo — jakokoľvek theoretické askesis je krásnou ozdobou profesora theologie, — treba mať ohľad na krehkosť, jaká sa v praxi ukazuje. Hľa professor theologie, práve vtedy, keď po dakolkoročnom účinkovaní stal sa schopnejším, učenejším a obratnejším vo vede sebe sverenej, hľadá si cestu na faru; čo by sa, k veľkej ovšem ujme pestovania vedy, nestalo, keby sa na katedre professorskej dobre citil. Čo potom z toho nasleduje? To, že temer prichodí do obyčaje, považovať professúru za pobavisko, nie ale za stanovisko; — že na katedru vystupujú vždy noví professori, ktorí niekoľko rokov teprv účinkovať musia, aby sa stali v prísnom smysle professormi, t. j. nosičami a pestovateľmi theologickej vedy. Nie nadarmo iste v cirkvi boly a su stolce „magistri canonici“, žeby professori, ktorým by snáď išlo o výhlady na vyvýšenejšie postavenie, mohli i pri professúre prísť k lepšej a vznešenejšej haluze. — Okrem toho, sú biskupstva, v ktorých temer budú musieť nútiť k prijatiu professúry, lebo sa stáva, že professori po mnohoročnom professorovaní nemôžu dostať fary, na ktorú časom sa dostať si predovzali. Sú príklady, že na farársky stolec, na ktorý si chcel sadnúť magister, sadol si discipulus; lebo professor neúčinkoval v patronate a tak neznal si získať milosti u patrona. Vidia-li teda mladší kňazi, že teraz tá „biedna“ mnoholetá bohoslovecká professúra ani ta nevede, kam niekoľkoročné kaplanovanie, neuchádzajú sa o professúry, a tak často i tie najlepšie sily diecesálne tratia sa, veda theologickej ale nekdy nakladá sa prislabým silám. — Povýšte a polepšite postavenie bohosloveckých profesorov, aby roky a roky, ba vek svoj rádi zaplnili na professorskej katedre, a budete mať učených i profesorov i jich učedelníkov; vedľa profesorov sta pestovateľov a mužov bohosloveckej literatury budete mať i v ich učedelníkoch, pestovateľov a mužov posvatnej literatury vôbec, a slovensko-bohosloveckej zvláštne; ponevác táto je len výsledok tamtej.

Že kaplanov málo, ktorí by mali vlastnosti, kňazovi medzi Slovákami zdarne účinkujúcemu

primerané, netreba mnoho dokazovať; je to na bielom dni. Madaronov a opovrhovačov osvety ľudu je medzi nimi — bohužiaľ! viac nežli dalo by sa myslieť. Čo toho príčinou? Uvedem len nektoré. Obcovanie s tak rečenou intelligenciou, ktorá je temer vôbec maďaronská. Následkom toho sa nezriedka stáva, že kňazi, ktorí by boli za osvetu ľudu slovenského sta klerici, i lady lámali, zaň ani slámku neprekladajú. — Ďalej odvislosť obdržania fary od milosti velikášov, ktorí majú, právo patronátske vo svojej hrsti. Málo je takých charakterov, ktoré bez ohľadu na milosť patrónov milovali a pestovali by osvetu, slovenskú. Snáď mnohí i na hlas zemepánskej devočky odpovedali by s bojzlivým Petrom: Niesom Slovák! — Často i to sa deje, že klerici, ktorí sa pod strechou seminaristickou priznávali k slovenskej osvete, dostali v informáciach „panslavský“ križik, a pri rozposielaní novosvätencov pre svoje národné smýšľanie dostali stanice šaby za národnú pokutu. — No kaplan a klerik v takýchto ideach o svojej budúcnosti pri národnom smýšľaní, ochabne, ba často i sebec tvom oslepený sriekne sa národu zaznaného a nemilovaného, len aby pre to národné smýšľanie nebol tiež zaznaný a nemilovaný od maďaronských rozdávačov milosti.

Medzitým nastávajúca Autonomia snáď zmení dačo v tomto, vede a národu nepriaznivom, postavení, jestli slovenský ľud náš i v ohľade na sriadenie cirkevnej autonomie nezaloží si križom netečné ruky svoje. Teda pozor i na cirkevnom poli!...

◊

Literatura.

Pamätník slovenských poslucháčov kath. bohoslovvia k tisícročnej oslave svätého otca pápež Kráľa Pia IX. V Skalici tlačou Skarnicla čest. knih-tlačiaru Maticu [Slovenskej 1869. Na hrubou velinovom papieri utešene sostavený vo veľkej VIII-ke strán 192. Cena v Skalici 1 zl. 50 kr. Po pošte s dobierkou porto 1 zl. 60 kr. Prv nežli by sme v yniesli slušnú kritiku oboznámime len ct. obecnstvo s rozmanitým obsahom „pamätníka“:

Venovanie (chronosticon) znie: PII. IX. Pontificis. sVpremmI. VI sIbILIs ECCLESIAE IESV CaptItIs, honorIbVs. pIetas. sLaVICI IVnIorIs. CLerI, VngarIae. „Sem sa“ básen. „Ode ad Papam;“ Baseň od M. H. Životopis svätých apoštolov slo-

vanských Cyrilla Methoda.“ Od Jána Tencera. „Cyrill a Method,“ básň od J. G. „Initia religionis christianae apud Slavos.“ Od Štefana Kankovského. „Na deň 11 Aprila 1869,“ pejsma nábožná od P. Blaha. „Životopis pápeža kráľa Pia IX,“ od Richarda Osvald. „Prozreteľnosť božia a Pius IX.“ Vo dvoch jednaniach. Složil F. V. Sasinek. „Tri koruny víťazstva Pia IX.“ od Vojtecha Osvald. „Drievne písmo kresť. Slovanov, od Ignáca Capko. „Písmo sv. Cyrilla,“ od Andreja Čizmarovič. Sväti Cyrill a Method zakladatelia školstva a spisovateľstva na Slovensku, od Jána Datela. „Na Pia IX.“ básň od M. V. Pápež otec slobody, od J. J. Z. „Galileo Galilei.“ Od P. Blaha. „Na nektoré otázky o pápežovi zvláštne čo kráľovi odpovedá“ V. J. Havlíček. Záverka a úvod,“ básň od P. B.

Jako známo jeden vytisk vo skvostnej väzbe pošle sa Jeho Svätosti rímskému Otcovi do Rimu. Odporúčame toto chvály hodné s veľkými útraty vystavené dielo čo najochotnejšej veľkodušnej podpore ct. katolíckého obecnstva.

Po tieto dni vyšly na svetlo dve brošúry v Trnave tlačené a síce jedna pod záhlavím: „Strieborné Druhotiny“ Augusta Balogh, kočkovského farára, Františka Čelko, koňského, Michala Černý krasňanského, Pavla Rábek bošackého, Jána Rakovský orechovského, Mateja Šantroch, divinského, Antola Tichy kotešovského, a Jozefa Tomann predmerského farára, jako i Jána Ondrisika kurátkaplána pri sv. Anne v Trenčíne, 5-o augusta 1869 v predmier-skom chráme vybavené, v 11-ú nedeľu po sv. Duchu čili 1-o augusta 1869 pri prvej po jubilarnej slavnosti pamiatke vysväceni kostola sv. Anny v Trenčíne Jánom Rakovským, farárom orechovským primeranou rečou uvážené. Reč táto výborná otázku časovu rozobiera a pojednáva o tom: čo chce tento moderný svet proti cirkvi; čo chce Cirkev proti svetu; a jaké povinnosti majú katolíci v tomto bojuvajú. Z toho všetkého poznáme: načo máme včul pozorovať pri vychovávaní našej mládeže.

Druhá brošúra pod názvom: „Trúchlloreč“ pri zádušných službach božích za Jeho Excellenciu Osvieteného a Najdôstojnejšieho Pána Pána Štefana Moyses, biskupa baňsko-bystrického atd. atd. Predsedy slov. Matice, čestného meštana turč. sv. Martina atd. † dňa 5. júlia 1869. v Pruském dňa 2-o septembra 1869 odbyválných v mene vdäčných Jeho otiteľov biskupstva nitrianskeho, stolice trančianskej držaná skrza Jozefa Kompánek, farára pruščanského. Po znamenitej tejto Trúchlloreči, ktorú duch národný

naskrze previeva nasleduje „Básň“ Jozefa Emanuela k tejto vdáčnej pamiatke zostavená.

I Matica Slovenská vydala: „Trúchlloreč“ ktorú pred valným shromážením Matice Slov. 4 augusta 1869 povedal V. Franke Sasinek, a ktorá spojená je s „Dumou Pohrobniou“ Andrejom Šladkovičom složenou.

Napokon prevelebné Dúhovenstvo a veľact. Učiteľstvo upozorňujeme a k predplateniu vyzývame na jedno nové hudobno-literárne dielo, ktoré pl. t. p. Leopold Dusinský správca hudobného sboru katedrálneho kostola nitrianskeho, ku cti a chvále Božej, ku povzbudeniu nábožných citov veriacich a ku rozmnoženiu pensionálnej základiny pre učiteľské vdovy a syroty biskupstva nitrianskeho, složil. — Dielo toto obsahuje v sebe cirk. spev k omši svätej v deviatich oddieloch, z ktorých každý s maďarskou a slovenskou osnovou (text-om) z dvojhlasového, od seba rôzneho nápevu (sopran-u a alt-u) a sprievodu organa pozostáva. Vedenie hlasov je tak sriadené, že aj menej skúsený znalec si ich v čase potreby na štvorspev pretvoriť môže, jesli totižto oba spodné hlasy zo sprievodu organa — pozorujúc ale pri tom na rým a osnovu a na hornie už aj tak dost zreteľne vyložené hlasy — pre tenor a bas vypíše. V páde nedostatku altu môže sa celé dielo v jednom hlase (v soprane), ba áno i celá osnova trebára dľa ktoréhokoľvek vyššie podotknutého nápevu spievať. Polovica čistého výnosu je určená ku zvätseniu pensionálnej základiny pre učiteľské vdovy a siroty biskupstva nitrianskeho, v ktorej záležitosti prvlb, p. Gabriel Czeizel, učbár nitrianskeho semenišťa protidozorcom bude. Predplatná cena jedného výtiskú je: 1 zl. r. č. Osnova, ktorá pre úšetrnie tlačových výdavkov neni pod nóty pre spev určene položená, pripojí sa ku každému hudobnému výtiskú osobitne pre Maďarov, a osobitne pre Slovákov v jednom výtiskú. Jesli by si ale volakto z ctených predplatiteľov viac výtiskov z podotkutej osnovy zapatriť chcel, taký dostane za 2 kr. r. č. Lehota predplatenia sa trva do 15 decembra b. r. Predpláca sa naň budto v biskupskej písárni alebo u samého pôvodcu v Nitre. Dielo toto, ponevác sa týka cti Božej, umenia a skutku kresťanského, ctenému našmu kat. Obecnstvu smelo odporúčame. „Cantate Domino canticum novum“ 97 Žalm.

Dopisy.

Od Dunaja v novembri. Zvonte Zvony na vše strany, už je spolok potvrdený! Takáto slavnostná intráda roztrubuje sa s bubnami a s tureckou muzikou po všetkých novinách, Telegrafuje sa do všetkých vetrov a po všetkých novinách každej sveta polovičky; nuž a čo je vo veci? skoro nič! Parturiunt montes atd. Nech nikdo nedá sa mámiť s tými telegramy, spolok sv. „Vojtecha“ není potvrdený, ba ďalej sme od neho o mnoho ďalej jako sme boli; radosť naša bola predčasná. Poviem Vám to od počiatku — To je povšechne známo, že sme už od mnoho rokov peticionirovali v Ostrihome za potvrdenie spolku sv. Vojtecha; avšak našli sa bohužiaľ vždicky úzkoprsí ľudia okolo predošleho primaša. ktorým sa podarilo jeho dobre srdce pod všelijakými už politickými už cirkevnými záminkami, od svojho verného a veriacého ľudu odvrátiť, a tak nestalo sa ku nemalej škode katolíckého života zhola nič! „Darebná prosba má, márne volanie ozývalo sa po celom našom ku hliiveniu odsudenom národe. Percutiam pastorem et dispergentur oves!

S nemalou dychtivosťou očakávali sme teda nastupenie na prestol nového arcipastiera nášho, známeho jakozto kňaza učeného a muža neohrozeného. Avšak jak veľké bolo ustrnutie naše, keď sme vidli, že u toho s nadšením prijatého arcipastiera tie iste pletichy víťazia oproti slabému hlasu dôvery synovskej, oproti poníženému hlasu prosby našej, tie iste zádrapky, čo predtým. — Medzitým sa boly pomery krajinské premenily. My sme neprestali rozmyšľať jako by sme zanedbaný ľud náš ku duševnému a materialnému prospechu viesť mohli. Ponevác nam teda všetky chodníky do Ostrihomu zarostly, ponevác naše všetky nádeje zničené boly: ozyvali sme sa vo verejných listoch. V „Slov. Nov.“ vo „Ved.“ zvlášte ale v našom „Cyrill a Meth.“ sme naše hlasy pozdvýhli, prosili, kričali lamentovali a aj hrozili. To síce vzbudilo na niektorých miestach pozornosť, ba snád aj mrzutú nespokojnosť ale ani to nepohlo. Ti ľudia, ktorí na výsoku bývajú su jakýmisi neprehlednými chmármi vždy otočení, tak že nie su v stave prehliadnuť čo sa dolu v chalupách rozpráva a koná; a keď by niekedy sa nebliskalo a nehrmelo, ani by sme nevedeli, že tam dakoho máme. Co sme mali teda v takých okoličnostiach počať? Ruky zalameovať a plakať — to nenie ani muža dôstojné ani nič nepomôže! Naraz sa v Ostrihome dovedeli že niektorí neohrození našinci zostavili sa vo dva výbory, jeden výbor mal sídlo v hornej nitrianskej, druhý v južnej ostrihomskej stolici, oba tyto výbory maly ten

istý účel: vypracovať stanovy, ministerstvu zaslať ku potvrdeniu a nestarajúc sa o cirkevnu vrchnosť, spolok do života uviesť, slovom všetko to konať, čo by katolíckému ľudu našemu ku prospechu služilo na vzdor všetkým hierarchickým prekážkam. *) Bohužiaľ že sme už tak ďaleko v živote cirkevnom omdleli a ztrnuli, že sa musíme rozhodnúť, či chceme opravdive s ľudom našim katolíckym, alebo s absolutismom cirkevným, (ktorý sa u nás prejavuje) držať a účinkovať. Nižšie kňazstvo, má veľmi ťažké postavenie. Ty dva výbory prelomily ľad. Medzítým prišiel termín processu Radlinského. Všeobecne bolo presvedčenie tu i tam že hierarchia pehrá: nadobno bolo teda popustiť a o jedon krok — proti vôli — ustúpiť. Nechceme tajit mnohé zasluby p. Dra Radlinského, ale to povieme že sa dal ľahko nakloniť na sluby slubené. Avšak nech on sám sa zodpovedá pred národom: a zavdačil by sa zajiste, keď by povedal všetko — ale všetko čo skusil a vykonal!

My s našim usudkom ešte trochu počkáme. — Tak teda such sem such tam, ešte p. Radlinsky bol v Ostrihome a už sa telegrafovalo do „Vedomostí“ že je spolok potvrdený. A v skutku „Ved.“ sadly na lep! Porád v druhom čísle začali chváliť p. Dra Radlinského, že jemu potvrdil p. primaš spolok sv. Vojtešský; jako keď by p. Dr. už spolu aj spolkom bol býval. Aj „Slov. Nov.“ chcel kdosi ošialit onomu podobným telegrammom, kde ešte priloženo stálo, že čo je v „Cyr. a Meth.“ o Radlinském, to je lož a utrhačstvo. Teraz Cyrilla brániť nemáme v úmysle; my ale z našej strany hovoríme: že ty zprávy telegraficke nie su síce utrhačstva ani nie lož, lež širočistý nesmysel. — Bo povedzte my pane Dre jako môže byť spolok potvrdený keď ešte ani statutov ste nepredostreli, ba ich ešte len ani nemáte! Keď byste chcel mámiť zaslepovať ľudí, vyvolte si inší obor ale nás nie! Konečne keď by ste už mali aj tie stanovy, keď by ste ich chceli ku potvrdeniu predostreť, však to, tak rečeno výlučne od ministerstva záleži! Je to teda hrozitánsky humbug a nesmysel roztrubovať do sveta a dať sa chváliť zato, že je spolok už vraj potvrdený. V čom vec táto záleži, o tom myslím už Cyrill podal zprávu, len to podotýkam, že sa bojim aby tyto nove ustrojiti sa majúce stanovy nechodily sem a tam zas ale za 4 roky, aby toto nebol nový modus starej praktiky predlžovania „ad calendas graecas.“ Lebo potom: „Dobrá noc veriaci, už váš den zapadol.“

*) Kto dá počet z toho? Či my, či naši zotročitelia, hovorí náš básnik.

Konečne prepodivno znie aj to že p. primáš p. P. Blahu za redaktora vraj vymenoval. To tiež za nemožnosť držíme; nie len preto, že to nenie žiadna cirkevnia štácia, ale aj preto že si sotvi kdo osobovať bude právo vymenovať nekoľko na taký úrad, ktorý bude nie od p. primaša, lež od nášeho spolku platený! To teda tiež tak vypadá jako holý nezmysel.

Toto su naše poznámky na tie najnovšie chyry a telegrammy. Myslíme že vec dobre pochopujeme; až p. Dr. Radlinský ohlásí sa, budeme mať príležitost, zase nečo ku vysvetleniu veci poznamenat.

B. Z.

Odpoveď na Pešť-Budinské telegrammy a porada Vojtešská.

Telegrammy z Ostrihomu do „Pešbudinských Vedomostí a Slov. Novín“ zaslané, neni sú pravdivé. „Spolok sv. Vojtecha ešte neni potvrdený. Teprv sa Výborníci k porade svolávajú do Trnavy na deň 14 decembra b. r. aby vypracovali spolkové stanovy, ktoré sa potom cestou úradnou k ministerialnému potvrdeniu zašlú. —

Čo „Cyrill Method“ v čísle 33 na dra O. Radlinského napísal, to neni žiadna lož a utrhačstvo, to len jakýsi jeho frater za lož z Ostrihomu do Peštu telegrafuje:

Však v „Cyrille Methode“ podané sú vlastnoručné listy dra O. R. na redakciu tohože cirk. časopisu zaslané, ktoré jeho frater telegrafista jesli chce, môže vidieť kedykoľvek v kancellarie redaktorskej. Z týchto listov vysvitá pravda, že sa dr. O. R. sriekol majiteľstva a vydávateľstva „Cyrilla Methoda“ a že on redaktorovi slúbený honorár netají síce, ale ho ešte ani nedal jemu posadať. — Jesli je to lož, čo popísal „Cyrill Method“ vtedy dr. O. R. od tých dob, čo naňho strielali, a čo ho M. Állam tak náramne zplašil, veľmi musí byť alterovaný a premenený, keď už ani len na to sa nevie rozpamätat, kam čo súkromne popísal. Ostatne dr. O. R. keď započína a chce monopol s cirk. vecami a osobami sprevádzať, nuž v obyčaji má všetko, i vlastnoručné listy svoje za lož a utrhačstvo dať vyhlasovať a telegrafovať. Nedivte sa tomu! Čo všetko on nepopísal proti M. Államu. A hľa pri vyrovnání a smerení sa s ním v Ostrihome bolo

sa dokázalo, že to, čo sa zdálo za lož, neni lož a žiadne utrhačstvo.

Lež prejdime k vážnejšej veci.

Dr. O. R. navrhoval do porady Vojtešskej 12 kňazov zo všetkých slov. biskupstiev. A to je v poriadku, aby sa representanti celého národa ku tak dôležitej porade sišli, aby vec táto vyzierala národnostnocirkevná.

Lež návrh tento v Ostrihome prepadol. Pl. t. p. Prímaš do tejže porady zvolil 10 kňazov z ostrihomského arcibiskupstva, a 2 z nitrianskeho biskupstva. Nuž a ostatné slov. biskupstva sú — nulla? Z ostatných slov. biskupstiev representanti do Trnavy k porade vojtešskej mali by prísť, trebárs sú aj neni zvolení. a zvolení su neni preto lebo vraj je Advent a cesta ďaleká a obtížna pre horňovidieckých kňazov. My myslíme, že keď naši národovci z dolných strán, nehladiac na obtížnosť a ďalekosť cesty, s radosťou putujú na valné shromaždenie do turč. sv. Martina; a mileradi po ceste a na ceste tejto trovia svoje mozole; nuž prosím, myslíme, že i slov. kňazi horňovidieckí dorazia tiež, aspoň by doputovať mali do Trnavy k porade a síce s väčšiou ochotnosťou a radosťou, lebo záležitosť vojtešska týka sa i Cirkve i národa. — Čo? Pre advent nemôžu prísť horňovidieckí kňazi do porady? My myslíme, že v každom biskupstve najde sa kaplán alebo reholník, ktorý v tomto dôležitom páde a vážnom okamžení úradne vyzvaný a disponovaný, zastupovať môže a má neprítomnosť horňovidieckých kňazov. To je náš náhľad. Uctive prosíme našich pp. Bratov o podanie svojích nahliadov v tejto veci. „Dixi, et salvavi animam meam.“ —

XXXIII Soznam podpisov a príspevkov na samostatné katolícké gymnasium Kláštorské.

XXXII Soznam obnášal podpísaných 21598 zl. slož. 8092 zl. 77 kr.

D'alej podpísali a složili pl. tit. pp: 350 „ „ 181 „ 88 „

Úhrnom podpísaných 21948 zl. slož. 8274 zl. 65 kr.

V Sberka príspevkov na Alumneum pri katolíckom Gymnasium kláštorskom.

D'alej podpísali pl. tit. pp. 250 zl. slož. 71 zl. 70 kr.

XXXIV Soznam podpisov a príspevkov na katolícké gymn. kláštorské.

XXXIII Soznam obnášal podpísaných 21948 zl. slož. 8274 zl. 65 kr.

Dalej podpísali a sloz. pl. tit. p. p. 1300 „ „ 344 „ 27 „

Úhrnom podpísaných 23248 „ „ 8618 „ 92 „

VI. Sberka príspevkov na Alumneum pri katolíckom gymn. kláštorskom

D'alej obetovali 2 merice 18 holieb raží, 60 holieb jačmena, 3 centy semiakov a v peňazoch . . . . . 102 zl. 31 kr.

Roku 1870 dňa 18 januára započne a jsa zavedie Zápis na kath. autonómne volby Red.